

SALUS *Nyt*

DET SØNDERJYSKE BOLIGBLAD
NR. 36 · SEPTEMBER 2022

SIDE 24-27

Jørgensgård
og Stenbjerg-
parken fejrede
Tour de France

SIDE 4-9

TEMA: Råderet
- Margit fik nyt køkken

SIDE 10-15

SAB drøftede frivillighed
og grønne indsatser

SIDE 31

Sig din mening
om SALUS-Nyt

ORGANISATIONENS HJØRNE

CORONA, KLIMA OG FÆLLESSKAB

Eva Etmann Rasmussen, formand i Toftlund Andels Boligforening, skriver:

Vi glædede os her i Toftlund Andels Boligforening - nu var corona ved at være slut, og der ville komme "normale" tilstande igen, men nej. Krigen i Ukraine har stor indflydelse på os alle, men vi er alligevel heldige i forhold til de stakkels mennesker i Ukraine.

Desværre har krigen påvirket alt i hele Europa, og priserne har taget en himmelflugt, så materialer næsten er umulige at betale, hvis de ellers er til at få fat i. Det vil på længere sigt også påvirke en del af vores planlagte projekter, som eventuelt må udskydes til lidt senere.

Desværre måtte bestyrelsen i Toftlund ved årsskiftet sige farvel til tre bestyrelsesmedlemmer, der gik af på grund af arbejde og sygdom. Vi takker alle tre for et godt samarbejde. Vi har fået tre nye bestyrelsesmedlemmer, som er kommet til efter en ekstra generalforsamling i januar 2022. Vi siger velkommen til de nye i bestyrelsen, og vi håber på et rigtig godt samarbejde fremover.

Vores inspektør, Vagn Reggelsen, som vi delte med Tønder, valgte også til årsskiftet at gå på efterløn. Vi var så heldige at få en ny inspektør, Henrik Møller Hjarsen, som har mange års erfaring indenfor den almene sektor.

Selvom afdelingernes økonomi er særdeles anstrengt, er det alligevel lykkedes vores nye inspektør at få forhandlet nogle gode tilbud hjem, så beboerne i Dam-parken, Høllevang, Skovmosen, Skovbrynet og Birke-vænget får nye døre og vinduer, inden vinteren sætter ind, som vi tidligere har planlagt. Alle vil blive orienteret om, hvornår håndværkerne starter i deres afdeling.

Et andet projekt, som er et problem mange steder, er de boliger, der har gas. Vi har desværre en del rækkehuse med gas. De beboere, der bor i selve Toftlund, har mulighed for at få fjernvarme. Der er blevet stemt om det, og flertallet stemte selvfølgelig for fjernvarme.

Nu håber vi så på, at fjernvarmen kan leveres hurtigt, men det bliver måske først i første halvdel af 2023, da de desværre også har udfordringer med at få leveret de nødvendige materialer.

SALUS udgiver Salus-Nyt til beboerne i de otte boligorganisationer, som SALUS betjener med alle opgaver inden for juridiske, tekniske og økonomiske forhold, der knytter sig til udlejning og administration.

Ansvarlig: Toke Arndal

Redaktør: Annette Cecilie Jensen

REDAKTIONSUDVALG:

Aabenraa Andelsboligforening:
Else Bonde

Boligselskabet Danbo:
Kirsten Flage

Kolstrup Boligforening:
Ove Stahl Schmidt

Toftlund Andels Boligforening:
Mona M. Eriksen

Sønderborg Andelsboligforening:
Tina Munch Søndergaard

Tønder Andelsboligforening:
Børge Rossen

Gråsten Andelsboligforening:
Bent Alnor

Skærbæk Boligforening:
Aase Hansen

NÆSTE NUMMER:

Indlæg til næste nummer skal sendes senest fredag den 28. oktober til redaktion@salus-bolig.dk.

Bladet udkommer til december.

Grafisk opsætning og tryk:
Mohrdieck Tryk A/S, Aabenraa

Samarbejde

De tre SALUS-organisationer i Tønder Kommune har et rigtig godt samarbejde. De har et fælles kontor, fælles inspektører og en fælles administrationschef. Det gør, at vi kan spare på budgettet, og det bliver billigere for beboerne. Samtidig kan vi bruge hinanden i pressede situationer.

Vi glemmer dog ikke vores beboere, og det beboer-/nærdemokrati, der er i hver af de forskellige boligorganisationer.

Bestyrelsen var i januar på et rigtig godt seminar på ECCO-centeret. Seminaret handlede om en fælles indsats for klimaet. Deltagerne var de tre boligorganisationer i Tønder Kommune. Det gav alle et godt indblik i en fælles indsats for klimaet. Tønder Kommunes nye borgmester, Jørgen Popp Petersen, deltog også, så vi håber alle på et rigtig godt samarbejde.

Administrationschefen, de to andre formænd i boligorganisationerne i Tønder Kommune og jeg selv har aftalt, at vi vil se, om vi ikke kan få et fælles møde med den nye borgmester, så han også har mulighed for at høre, hvad de almene boliger står for.

En stor bøn til alle

Vi ser desværre, at ting bliver ødelagt, og det koster. Alligevel hører jeg nogle beboere sige, "tag det roligt, boligforeningen betaler". Ja, boligforeningen betaler, men boligforeningen er dig og mig. Det er alle, der bor i boligforeningen, så du og dine naboer er med til at betale.

Så en stor bøn til alle: pas på tingene, så bliver der penge til at få lavet nye tiltag til gavn for alle.

TEMA: RÅDERET

SOM LEJER KAN DU GODT SÆTTE PRÆG PÅ DIN BOLIG

“Alle har ret til et fedt køkken”. Sådan lyder et kendt reklameslogan. Men hvad gør man, hvis den almene bolig, man vil flytte ind i, har et køkken af ældre dato, og afdelingen ikke lige har en renovering på dagsordenen?

Som lejer i en almen bolig kan man faktisk selv skifte køkkenet ud. Det gælder også andre forbedringer og forandringer i boligen. Her gælder reglerne om den individuelle råderet. Det skal dog være arbejde, som er “rimeligt og hensigtsmæssigt” og ikke betyder, at boligen ikke længere har karakter af en almen bolig eller eventuelt handicapegnet bolig.

Når man selv har besluttet og finansierer en forbedring, kan man få en aftale, så man får en del af investeringen godtgjort af boligorganisationen, hvis man flytter indenfor en givet årrække. Det er, når boligorganisationen har godkendt det færdige arbejde, og man har afleveret og kvitteringer, der viser at arbejdet er udført af rigtige, momsregistrerede håndværkere. Hvis der kun er tale om en forandring, eller man selv har udført arbejdet, kan man ikke få godtgørelse.

Man skal altid henvende sig til boligorganisationen og have en godkendelse, når man har planer om at lave forbedringer eller forandringer i boligen. Inden man går i gang, skal boligorganisationen have en skriftlig meddelelse, hvor arbejdet og materialerne beskrives, gerne med tegninger og et prisoverslag. Alt efter hvor man bor, kan der være forskellige regler, som er vedtaget på afdelingsmødet.

Hvis man vil indsætte sådan noget som hårde hvidevarer – for eksempel en tørretumbler eller opvaske-maskine, gælder installationsretten. Også her skal man give boligorganisationen besked, inden arbejdet udføres. Organisationens kan sige nej, hvis det vurderes, at elnet og afløb i ejendommen ikke kan

klare det. Som lejer skal man selv dække alle udgifter, også til vedligeholdelse og reparation, og man har erstatningspligt, hvis installationen er årsag til skader.

FAKTA

Forbedring:

Øger boligens værdi og giver ret til godtgørelse ved fraflytning. Eksempler: Nyt køkken eller badeværelse, sætte fliser op, indsætte skabe.

Beløbet, man har investeret, nedskrives i løbet af en givet årrække, typisk 10-20 år. Der er en begrænsning for, hvor meget man kan få i godtgørelse. Den fastsættes år for år af boligministeriet. I år er maksimumbeløbet 128.331 kr. Kommuner kan beslutte hæve grænsen med op til 50.000 kr.

Forandring:

Øger ikke boligens værdi på længere sigt og giver ikke ret til godtgørelse ved fraflytning. I nogle tilfælde vil boligorganisationen kræve, at forandringen laves tilbage til det oprindelige, når man flytter.

Eksempler: Anden gulvbelægning, blænde en dør, opsætte eller fjerne skillevægge, som ikke er bærende (fjernelse af væg, for eksempel i forbindelse med indsættelse af nyt køkken, kan dog regnes som forbedring).

MARGIT PÅ SKOVVEJ FIK ET NYT OG LÆKKERT KØKKEN

Rækkehuset på Skovvej er rummeligt, beliggenheden er i top, og der er carport. Men da Margit Osther og hendes mand, Peter, flyttede ind, var køkkenet af ældre dato. Det har parret gjort noget ved med råderetten.

- Vi er SÅ glade for det.

Det siger Margit Osther, der bor på Skovvej 9 C i Sønderborg.

Hun taler om det pæne nye køkken, der er sat ind i rækkehuset for et par måneder siden.

Margit og hendes mand har boet der i tre år. Køkkenet, som var der, da de flyttede ind, var fra husene blev bygget for over 50 år siden:

- Lågerne var tykke af mange lag maling, og man skulle ned på knæ for at komme ind bag i skabe, fortæller Margit.

Boligen er tæt på, hvor de tidligere begge i 17 år havde arbejdsplads, som kantinebestyrer og alt-muligmand i Musikhuset på Skovvej, hvor symfoniorkestret holdt til, indtil koncertsalen i Alson blev bygget.

*For Margit Osther er det vigtigt, at køkkenet har spiseplads.
– Vi har altid siddet i køkkenet, siger hun.*

Margit nyder at bo på Skovvej, tæt på byen og med en lille have.

Senere drev parret en café på Kegnæs, hvor der hørte udlejning af værelser til. De har ellers altid boet i eget hus, og Peter har gennem tiden sat mange ældre huse i stand.

- Så vi skulle også lige bruge et par år på at blive enige om, hvordan køkkenet skulle være, griner Margit. Peter er nu 80 år og overlod arbejdet med køkkenet til håndværkerne, selv om det var lidt svært for ham at sidde stille.

Parret har selv betalt for det nye køkken. Efter de flyttede ind, har Sønderborg Andelsboligforening udskif-

tet køkkener i tre-fire andre rækkehuse i afdelingen, når folk er fraflyttet, og de nye beboere har fået det på huslejen. Hos Margit og Peter er huslejen sat efter, at det var et gammelt køkken, men parret har så selv fået en udgift ved siden af på 600-700 kr. per måned.

Køkkenet er lavet efter reglerne for individuel råderet, så hvis parret fraflytter, kan de få en del af investeringen godtgjort, fordi køkkenet øger boligens værdi, og SAB kan sætte huslejen tilsvarende op overfor nye lejere.

Nemt for os

Margit fortæller, at udskiftningen af køkkenet har været nem. Hun begyndte med at ringe til ejendomsinspektør Steffan Bonde:

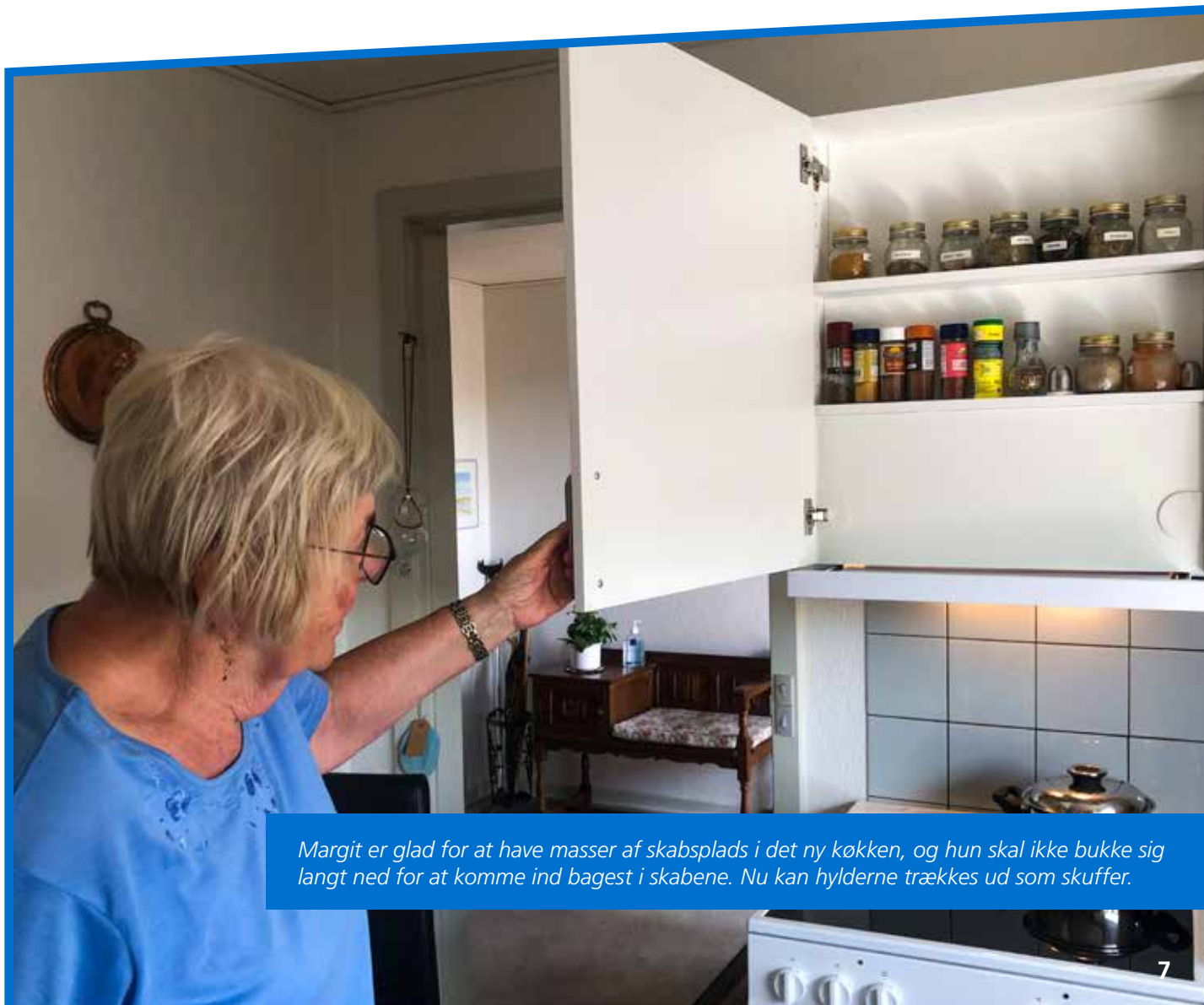
- Han henviste os til en snedker, som har lavet mange andre huse her i området. Og snedkeren ordnede det hele. Vi behøvede ikke engang at kontakte køkkenfirmaet.

Snedkeren sørgede også for, at projektet med tegninger blev godkendt hos SAB, og at der kom et VVS-firma og monterede blandingsbatteriet og den nye emhætte.

- Jeg elsker, at vi har alt den skabsplads. Det er så dejligt nu, siger Margit.

Steffan Bonde fortæller, at de hos SAB ikke har så mange sager om råderet, men de der kommer, er typisk i ældre boliger – og ofte rækkehusene.

- Hvis man vil bo længe et sted, er det oplagt at bruge reglerne om råderet. Som beboer skal man bare altid komme til os med sine planer, så hjælper vi med godkendelserne. Når vi har kvitteringerne for arbejdet indenfor et år, efter vi har givet tilladelserne, laver vi en plan for, hvordan beboeren kan få godtgørelse ved fraflytning.

Margit er glad for at have masser af skabsplads i det ny køkken, og hun skal ikke bukke sig langt ned for at komme ind bagest i skabene. Nu kan hylderne trækkes ud som skuffer.

SMARTE TERMOSTATER TJENTE SIG IND PÅ TRE-FIRE ÅR

Med tryk på en boks på væggen, kan man indstille termostaterne. Det kan også ske via en mobiltelefon.

Termostaterne er elektronisk styrede, og det giver en varmebesparelse.

Kirsten og Knut Einar Flage bor i en lejlighed på 2. sal på Tjørning 122 i Havnbjerg på Nordals. Det er tæt på, hvor Danfoss' hovedkontor tårner sig op i landskabet, der ellers mest er præget af landbrug og natur.

Parret har ikke forbindelse til virksomheden, der er blevet global med speciale i blandt andet varmestyring. Alligevel har de for nogle år siden fået smarte Danfoss-termostater på lejlighedens fire radiatorer, og det er sket efter reglerne om installationsret i almene boliger.

- Jeg havde set en reklame for termostaterne. Så snakkede jeg med varmemesteren, men han kendte dem ikke, fortæller Kirsten.

Parret begyndte med at få to termostater skiftet ud i lejligheden i blokken, der er opført i 1970'erne. De kunne kun monteres helt nede ved gulvet, og de er besværlige at bukke sig ned til. Så fik parret også termostater til de sidste to radiatorer, og samtidig valgte de at få en styringsboks til at sætte på væggen.

Det betyder, at de med få tryk kan indstille varmen. Og den kan også styres fra en pc eller fra en mobiltelefon med internet.

- Det fungerer rigtigt godt, siger Kirsten og viser, at boksen også kan indstilles på "bortrejst".

Tidligere tog parret hvert år syv uger til Malta. Så kunne de på boksen indstille rumtemperaturen til at gå ned på otte grader, indtil dagen før de ville komme hjem. Så gik den tilbage til normal temperatur.

- Termostaterne sørger for, at der er ens temperatur i alle rum, som det er anbefalet. Og når vi lufter ud, går termostaterne på pause i en halv time, mens vi har vinduerne åbne, fortæller Kirsten.

Kirsten og Knut Einar anslår, at det giver en varmebesparelse på cirka en tredjedel, og at investeringen

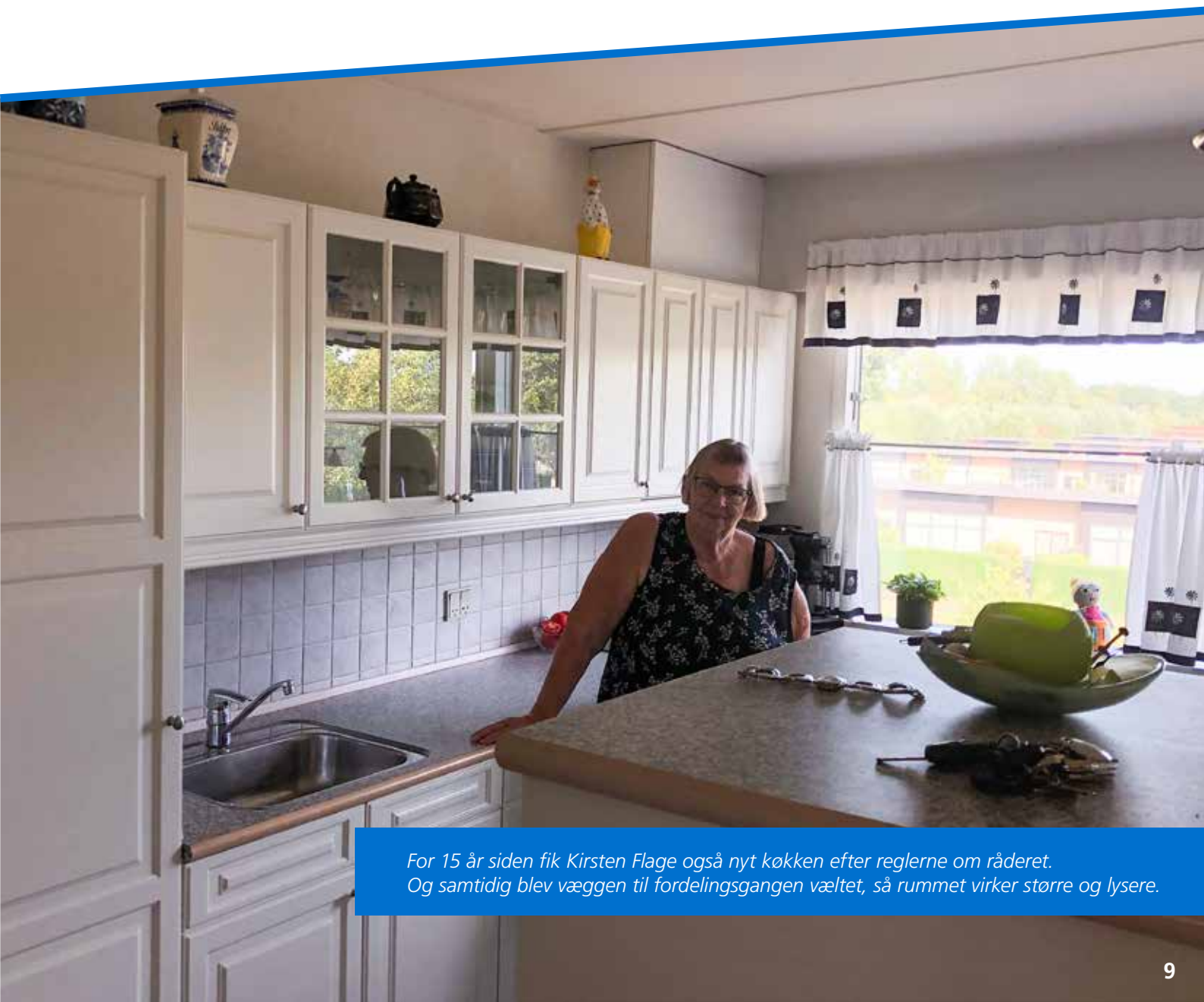
på i alt 6000-7000 kr. tjente sig ind på tre-fire år.
- Jeg forstår ikke, at der ikke er flere, der bruger mulighed og skifter termostater ud, siger Kirsten.

Brugt råderet til nyt køkken

Det samme mener hun om råderetten generelt. Parret fik selv nyt køkken med individuel råderet, da de i 2008 flyttede ind i blokken, efter den var renoveret. Samtidig blev en skillevæg mellem køkken og fordelingsgang revet ned.

- Ellers kom man ind i lejligheden til en lang, mørk gang. Det var vi ikke så vilde med, siger Kirsten. Køkkenet stod i 150.000 kr., hvoraf de 130.000 er godkendt efter råderetsreglerne og afskrives over 20 år.

- Jeg tror ikke, at vi skal flytte mere, så vi ville gerne ofre de penge, der skulle til, for at vi kunne få den lejlighed, vi gerne ville have. Og nu har vi allerede haft glæde af køkkenet i 15 år, siger Kirsten.

For 15 år siden fik Kirsten Flage også nyt køkken efter reglerne om råderet. Og samtidig blev væggen til fordelingsgangen væltet, så rummet virker større og lysere.

SAB-formand Vivian Engelbrecht og teknisk chef i SALUS Brian Skou Juhler Larsen har her taget fat på at drøfte udrulningen af de grønne visioner.

SAB HOLDT SEMINAR:

HVORDAN FÅR VI FLERE TIL AT DELTAGE I BEBOER-DEMOKRATIET OG I DE GRØNNE INDSATSER?

Som i andre boligorganisationer og mange foreninger i øvrigt har Sønderborg Andelsboligforening i de senere år oplevet, at der er dalende tilslutning til møder og seminarer.

- Corona har noget af skylden, men allerede inden corona begyndte det at halte, og det er ikke blevet bedre bagefter.

Det sagde formanden, Vivian Engelbrecht, da SAB 18. juni havde inviteret afdelingsbestyrelserne til seminar.

Fremmødet denne lørdag på Scandic i Sønderborg var dog ganske pænt. På dagsordenen var netop, hvordan man kan få flere aktive beboere i afdelingerne og i organisationen, og også gerne flere, der interesserer sig for den grønne omstilling og bære-

dygtighed, som SAB har lagt en strategi for. Det er nemlig begrænset, hvor mange beboere, der er opmærksomme på de grønne indsatser, der har været gennemført i de senere år og fortsat gennemføres i de almene boligorganisationer i Sønderborg Kommune i samarbejde med ProjectZero. Det viser en undersøgelse blandt beboerne, som blev fremlagt på seminaret af Peter Rathje, der indtil for nylig har stået i spidsen for ProjectZero, der siden 2007 har arbejdet for at gøre Sønderborg CO2-neutral i 2029 og er mere end halvvejs på vej mod målet.

Som et led i indsatserne har man som beboer også kunnet melde sig som grøn ambassadører, og de har stadig en vigtig opgave ude i afdelingerne med at få flere med på initiativer, som sparer på energien og skåner miljøet.

Beboeres frivillige indsats i beboerdemokratiet for at skabe velfungerende afdelinger er - også uden de grønne indsatser - en hjørnesten i de almene boligorganisationer.

- Da jeg selv startede, kom der mange flere til møderne. Langt de fleste var mænd, som jeg syntes var tussegamle. Jeg var den eneste kvinde i hovedbestyrelsen. Nu er jeg selv blevet gammel, og alle i hovedbestyrelsen er oppe i alderen. Men kvinderne er kommet godt med - det er positivt. Vi mangler bare de yngre, de udebliver, sagde Vivian Engelbrecht.

Hun beklagede, at der efterhånden er mange afdelinger, hvor det ikke lykkes at vælge bestyrelser, fordi der ikke er nok, der stiller op. Dermed bliver det ho-

vedbestyrelsen sammen med inspektørerne, der har ansvar for afdelingerne.

- Og det er rigtigt ærgerligt. Vi kan ikke følge med i, hvad der sker i afdelingerne, kun i det økonomiske, sagde formanden, der glædede sig over, at det i det mindste nogle steder lykkes at finde en beboer, som vil være kontaktperson.

På afdelingsbestyrelsesseminaret fik deltagerne inspiration til, hvordan man kan finde nye frivillige og passe godt på dem, som man har. Og i workshops blev der udviklet ideer til, hvordan man kan løse udfordringen med at få flere beboere til at engagere sig - i beboerdemokratiet og i den grønne indsats.

RØDE KORS HAR OPSKRIFTEN — FRIVILLIGE STRØMMER TIL

Den humanitære organisation Røde Kors har en helt speciel historie i Sønderborg. De første to Røde Kors-udsendte nogensinde kom nemlig til Dybbøl i 1864 - en schweizer og en hollænder, og i dag findes en mindesten på Dybbøl for dræbte Røde Kors-udsendte i hele verden.

Dansk Røde Kors opstod i 1876, og de første lokalafdelinger blev dannet i 1917. I Sønderborg skete det efter Genforeningen - i 1926 i form af et samaritaterkorps. I dag er der 204 lokalafdelinger i Danmark med i alt ca. 33.000 frivillige. På verdensplan har organisationen cirka 13 mio. frivillige i 192 lande, så det er verdens største humanitære organisation.

Det fortalte formanden for Røde Kors i Sønderborg, Yvonne Lech, da hun holdt et oplæg om frivillighed ved afdelingsbestyrelsesseminaret i SAB.

Formanden for Røde Kors Sønderborg, Yvonne Lech, blev selv frivillig, efter hun for syv år siden flyttede til byen og ville opbygge sit personlige netværk.

Hun blev selv frivillig i Røde Kors, fordi hun flyttede til Sønderborg for syv år siden og var gået på pension. For hende var det en måde at skabe et netværk på og samtidig få oplevelser.

- Jeg synes, at det er rart at yde noget, selv om jeg ikke er på arbejdsmarkedet mere. Men det er ikke bare at give, det er også at få, understregede Yvonne Lech.

Da coronaen kom til Danmark i marts 2020, oprettede Røde Kors et coronanetværk, hvor 17.000 meldte sig. I Sønderborg alene var det flere end 180. Da den første coronabølge fladede ud hen over sommeren, blev netværket ændret til indsatsen "Parat". Der var 2700, der fulgte med over i det nye, og antallet var vokset til 5200 ved årsskiftet 2022. Efter Rusland invaderede Ukraine, er antallet igen fordoblet til 11.000.

Hver lokalafdeling i Røde Kors har en bestyrelse, som vælges af medlemmerne, og der er et landskontor, som hjælper afdelingerne. I Sønderborg-området er der seks afdelinger, som svarer til de gamle kommuner. I alt er der cirka 550 frivillige, og i afdelingen, der dækker den gamle Sønderborg Kommune, er der 270. De er med i mange forskellige aktiviteter, en stor del er frivillige i genbrugsbutikkerne, næsten lige så mange er nørklere og strikker for eksempel huer og hækler tæpper, der sendes om nødvendigt, men der er også en vågetjeneste og frivillige der arbejder med integration og andre ting.

Besøgstjenesten bliver der mere og mere brug for, fortæller formanden:

- Nu har vi 16 frivillige, og vi kunne rigtig godt bruge flere. Det kræver kun, at man har en-to ledige timer per uge.

Yvonne Lech glæder sig over, at afdelingen for nylig har fået flere unge frivillige under 30 år, der er gode til at finde på aktiviteter, rettet mod yngre målgrupper, og sidste år lykkedes det at oprette Ungdommens Røde Kors Sønderborg, som har udsatte børn og unge i fokus.

Når det handler om at rekruttere frivillige, følger Røde Kors en opskrift, hvor man først analyserer opgaverne og tænker over, hvilke typer af frivillige, der er brug for, hvilke roller de skal have, hvor man skal finde dem, og hvordan man kan komme i kontakt med dem. Men det gælder også om at tage godt imod nye frivillige og om at fastholde dem, som man allerede har. Man skal blandt andet give de nye mulighed for at påvirke aktiviteterne og for selv få ansvar for opgaver, understreger Yvonne Lech:

- Og man skal altid huske at påskønne det arbejde, der bliver gjort. Se, hvad der bliver ydet og huske at sige: Godt! Det er vi rigtig gode til at glemme.

Peter Rathje og Vivan Engelbrecht udviklede gode ideer sammen med disse aktive beboere fra Stenbjergparken.

KUN FÅ BEBOERE KENDER KLIMAINDSATSEN HOS SAB

SAB har i de seneste år deltaget i flere forskellige EU-støttede projekter for almene boligorganisationer i Sønderborg Kommune som led i områdets vision om at blive CO2-neutralt i 2029, udøvet gennem organisationen ProjectZero. Det er en vision, der har sendt Sønderborg frem i klimafrontlinjen både i Danmark og Europa.

Men blandt beboerne i kommunens almene boligorganisationer er kendskabet til de grønne aktiviteter lavt. Det viser en undersøgelse, som ProjectZero har gennemført, og som projektets direktør, Peter Rathje, fremlagde på seminaret for afdelingsbestyrelserne i SAB.

Undersøgelsen er udsendt elektronisk til beboere med e-mailadresser, og der er indkommet 117 besvarelser, hvoraf de 68 er fra beboere i SAB.

For eksempel svarer halvdelen, at de slet ikke kender til indsatserne i projektet HAPPI med blandt andet energirenoveringer, solceller og uddannelse af grønne ambassadører blandt beboere og medarbejdere.

Det er også meget få, som har bemærket energirenoveringerne og effekten af dem. Flest - cirka ni ud af ti - har bemærket, at der nogle steder er kommet solceller på taget. Det er de mest synlige investeringer, mens kun knap halvdelen af beboerne, som har svaret, er opmærksomme på de tilhørende batterier, og kun hver fjerde i SAB svarer, at de har kendskab til indsatserne med isolering for at mindske varme-forbruget.

Der er heller ikke stor begejstring at spore hos beboerne i forhold til spørgsmålet, hvor tilfredse de er med investeringerne. Til gengæld svarer rigtigt mange overraskende nok, at de har stor interesse i investeringer i nye energirenoveringer. Det gælder især blandt SAB's beboere.

To ud af tre er ikke aktive

Besvarelsenerne viser samtidig, at det er under halvdelen, der mener, at de har været involveret i beslutningerne om energirenovering. Og til spørgsmålet, om de har deltaget i beslutningen på afdelingsmøder, svarer mere end tre ud af fire – 78 procent – nej. To ud af tre svarer, at de ikke er aktive i beboerdemokratiet ved at komme til afdelingsmøder eller fællesarrangementer i afdelingen.

Men til spørgsmålet, om beboerne selv gør noget, svarer næsten alle ja.

Så på det individuelle plan vil beboerne rigtigt gerne gøre noget. Det er straks sværere, når det gælder sådan noget som fælles varmeløsninger. Peter Rathje påpeger da også, at viden om energi og bæredygtighed er blevet meget mere kompleks og svær at overskue bare i løbet af de seneste tre år.

Men Peter Rathje mindede også om, at den sidste halvdel af beboerne, som endnu ikke har kendskab til de grønne indsatser, bliver sværere at få med end den første halvdel.

Og indsatserne stopper ikke her. I SAB er det visionen, at energiforbruget i afdelingerne skal reduceres med 30 procent inden udgangen 2025, og størstedelen af bygningerne er fra før 1980'erne, da energi begyndte at blive et tema. SALUS-direktør Jimmy Povlsen bemærkede:

- Det kommer til at kunne betale sig. Nu har vi krig i Europa, og der kommer også højere CO2-afgifter. Jimmy Povlsen var et andet sted i debatten dog også inde på, at indsatserne ikke kun sker af hensyn til økonomien:

- Vi vil også gerne være med til at redde Jorden.

SAB MED I TRE GRØNNE EU-PROJEKTER

I projektet SmartEnCity, der er udløbet her i sommer, har SAB investeret 38 mio. kr. i solceller og batterianlæg i ni afdelinger samt på hovedkontoret på Bygtoften. SAB har været den mest ambitiøse af tre deltagende boligorganisationer i Sønderborg Kommune.

I projektet HAPPI, som udløb i februar, har SAB investeret 53,7 mio. kr. i energibesparende tiltag fordelt på 23 afdelinger. Målet var 47 mio. kr. Der er også formidlet viden om bæredygtige løsninger til bestyrelser, administration og beboere. I projektet har SAB og de øvrige organisationer udarbejdet energi- og bæredygtighedsstrategier, og 100 beboere, heraf en tredjedel fra SAB, er uddannet til grønne ambassadører.

Det tredje projekt, EU ARV, er sat i gang i år og løber tre år frem. Det skal afprøve varmebesparelser i boligforeninger ved at sænke returvandets temperatur med en ny type termostater og en varmepumpe. To blokke med 50 boliger i SAB's afdeling 22, Kløver- og Hvedemarken deltagere. Det sker i samarbejde med Danfoss og Danmarks Tekniske Universitet.

FRIVILLIGE HAR EN NØGLEROLLE

I DEN GRØNNE OMSTILLING

Det er en del af SAB's vision for bæredygtighed, at beboerne skal oplyses og inddrages i beboerdemokratiet, så de tager ejerskab for strategien og deltager aktivt i arbejdet. Derfor ærgres det den tekniske chef i SALUS, Brian Skou Juhler Larsen, at kendskabet til de mange grønne indsatser, SAB deltager i, ikke når længere ud blandt beboerne. På seminaret for afdelingsbestyrelser sendte han et spørgsmål ud i salen:

- Vi har så mange gode budskaber, historier og information, som vi gerne vil ud med, men det er ikke helt lykkedes for os. Jeg tror, at det vil være vejen frem at bruge blandt andet de frivillige mere aktivt. Så hvordan gør vi det?

Han mener også, at flere medarbejdere i SALUS skal uddannes på området, og at der skal arbejdes for at få en højere andel af beboerne til at komme til afdelingsmøder og andre arrangementer, hvor de gode historier kan blive fortalt. Blandt andet er det en udfordring, at mange beboere i SALUS nu har fået og får nye, elektroniske forbrugsmålere, som gør det muligt at følge forbruget dag for dag, hvilket typisk motiverer til at spare. Men der skal en indsats til for at hjælpe flere beboere i gang med at bruge hjemmesiden eller app'en til mobiltelefonen.

Ambassadører: Del opgaver op!

I en paneldebat deltog tre af de frivillige grønne ambassadører, som gav deres bud på, hvordan de nemmere kan hjælpe med at få budskaberne ud.

- Det er en udfordring at gøre os mere synlige udadtil. Vi skal lyse mere op, sagde Henning Petersen fra afd. 9, Alsbo.

Andreas Greve fra afd. 62, Nellikevej mente også, at der skal mere synlighed til.

Ejendomsinspektør Torben Leth, til venstre, er tovholder for de grønne ambassadører i SAB. Tre af ambassadørerne var med i en paneldebat: Andreas Greve, afd. 62, Jes Jessen, afd. 4, og Henning Petersen, afd. 9.

- Vi skal ud at fortælle om det på afdelingsmøder, hvor man ikke har grønne ambassadører. Vi skal i det hele taget være bedre til at fortælle, at vi er et større fællesskab.

Jes Jessen fra afd. 45, Østerkobbøl, mente, at opgaverne som grøn ambassadør godt kan opleves som diffuse.

- Det vil hjælpe, hvis de gøres mere håndgribelige, ligesom de arbejder efter i Røde Kors. Og det var Andreas Greve enig i:

- Opgaverne skal gøres mere konkrete og i små bidder, så nogle har ét område, mens andre har et andet. Det må gerne være mere klart, ligesom i Røde Kors, hvad det er for en rolle, man skal tage.

FORSLAG FRA DELTAGERNE

Hvordan får vi flere med i beboerdemokratiet?: (udpluk)

- Uddele flyers med datoer, man kan sætte op på sit køleskab
- Finde løsninger på at oversætte for beboere, som ikke forstår dansk, evt. tolke for hinanden i afdelingen
- Etablere fælleslokale, som man mangler flere steder
- Fællesspisninger og arbejdsdage
- Mere fokuserede indkaldelser til møder, fremhæve særlige emner
- Tilbyde mad/smørrebrød til møder
- Gøre indsats for at engagere nye beboere, som er motiverede for at få viden, for eksempel gennem naboambassadører
- Uddelegere opgaver – små opgaver tæller også
- Foldere tilrettes mere til afdelingsniveau
- Lave facebooksider eller lignende på afdelingsniveau

Hvordan får vi flere med i den grønne omstilling? (udpluk)

- Aktivere de grønne ambassadører
- Holde fællesarrangementer

ÆNDRINGER I

HOVEDBESTYRELSENE

Efter generalforsamlinger og repræsentantskabsmøder 2022

Gråsten Andelsboligforening

Benny Petersen - afd. 6 - bestyrelsesmedlem - indtrådt
Kirsten Jacobsen - afd. 40 - bestyrelsesmedlem - udtrådt

Sønderborg Andelsboligforening

Jens Otten - afd. 10 - bestyrelsesmedlem - indtrådt
Lone Lønholm - afd. 10 - bestyrelsesmedlem - udtrådt

Tønder Andelsboligforening

Caja Vallentin Nielsen - afd. 2 - bestyrelsesmedlem - indtrådt
Peter Nørjkær - afd. 13 - bestyrelsesmedlem - fratrådt

Ved årsskiftet var der en større udskiftning i Toftlunds bestyrelse:

Laila Poulsen - afd. 1 - bestyrelsesmedlem - udtrådt
Lars Christoffersen - afd. 1 - bestyrelsesmedlem - udtrådt
Lizzi Margrethe Stensgaard - afd. 7 - bestyrelsesmedlem - udtrådt
Inger Lis Holm Sørensen - afd. 1 - bestyrelsesmedlem - indtrådt
Maj-Britt Jespersen - afd. 1 - bestyrelsesmedlem - indtrådt
Hanne Wiborg Larsen - afd. 4 - bestyrelsesmedlem - indtrådt

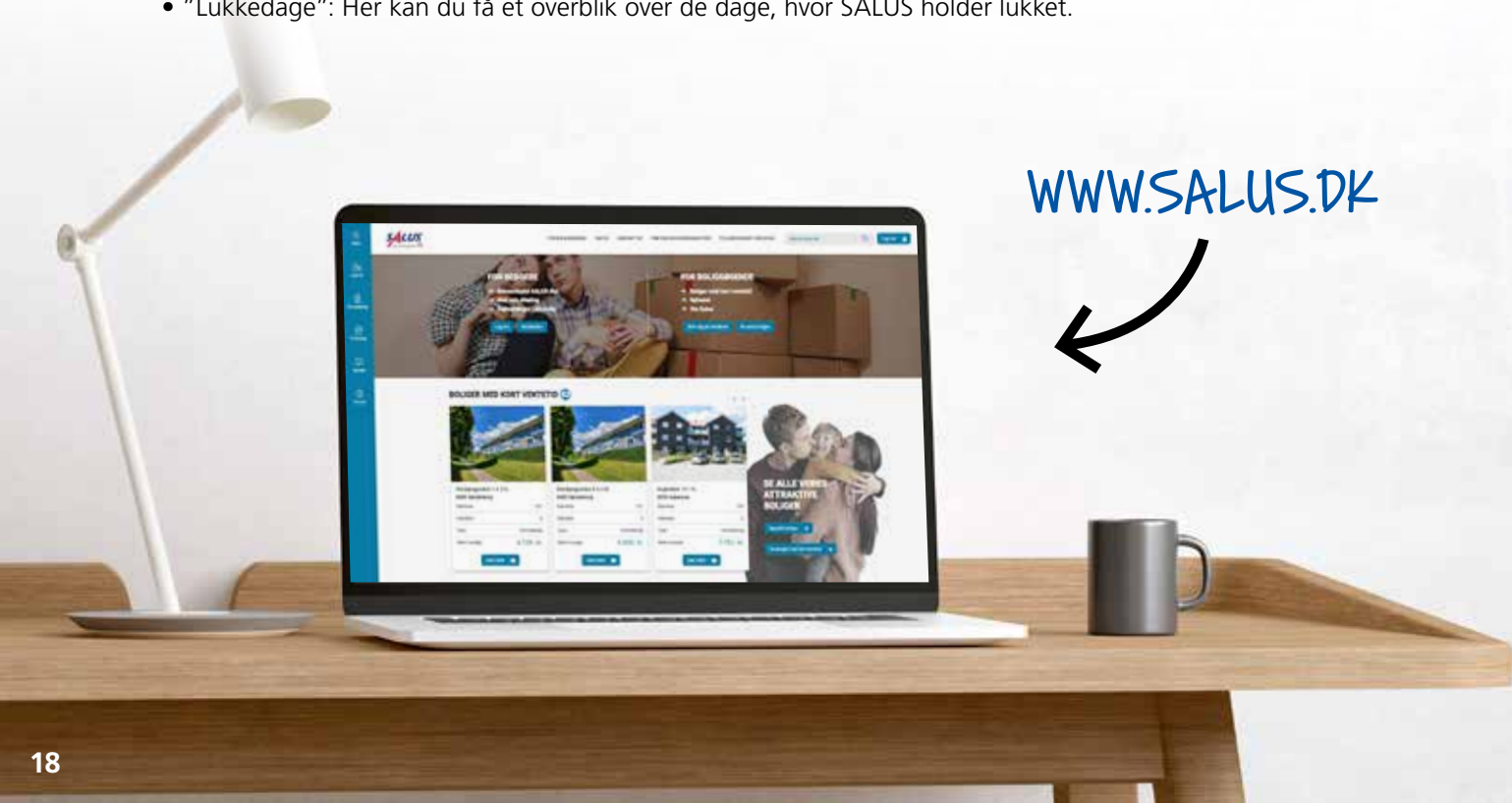

TIP TIL HJEMMESIDEN

Sådan finder du vores kontaktoplysninger:

- Gå til salus.dk.
- Gå til "Kontakt os", som du finder i hjemmesidens øverste menubjælke ud for SALUS' logo.
- Herefter vælger du den mulighed, du er interesseret i at vide mere om.
- "Hovedkontor og lokalkontorer": Denne vælger du, hvis du har spørgsmål til leje af bolig, husleje m.m. Her finder du åbningstider, telefonnumre, mailadresser og adresser.
- "Områdekontorer": Denne vælger du, hvis du ønsker at tale med en ejendomsfunktionær og få udbedret fejl i din bolig. Her finder du åbningstider, telefonnumre, mailadresser og adresser.
- "Akutnumre": Denne vælger du, hvis du oplever akutte fejl i din bolig. Ring kun til numrene, hvis du har behov for akut hjælp uden for SALUS' åbningstid.
- "Kontaktformular": Denne vælger du for nem og hurtig kontakt og hjælp. Her vælger du det blå link med teksten "her". Udfyld og send din kontaktformular og afvent svar. SALUS opfordrer alle til at benytte denne løsning med tanke på effektivitet.
- "Book et møde med din inspektør": Her kan du nemt og hurtigt booke et møde. På sigt vil du også komme til at kunne booke møder med andre medarbejdere.
- "Fejlmeldinger i din bolig": Vælg den formular, som passer på dig. Døgnet rundt kan du nemt og hurtigt melde fejl i din bolig.
- "Klageformular": Denne vælger du, hvis du ønsker at indsende en klage. Her finder du information om klageprocessen, og du udfylder og sender klageformularen.
- "Lukkedage": Her kan du få et overblik over de dage, hvor SALUS holder lukket.

WWW.SALUS.DK

SPAR PÅ DIT ENERGIFORBRUG

6 GODE RÅD

Den mangel på energi, som vi oplever i øjeblikket, har gjort det særligt dyrt at vaske tøj, tage bad m.v. Desværre er der ikke noget, som tyder på, at el- og varmepriserne falder i den nærmeste fremtid. Derfor har vi seks gode råd til dig, der er interesseret i at spare på energiforbruget – hold hovedet højt.

1

Tag kortere bade og skru lidt ned for varmen

Undgå at tage for mange af de lange brusebade, da mængden af vand koster. Det samme gælder, når det kommer til temperatur – skru ned for varmen, da varmt vand koster mere end koldt vand.

2

Skru ned for varmen

Ønsker du at spare penge? Så hold øje med, hvor højt dine radiatorer er skruet op. Prøv bare at skrue radiatoren en grad ned, og du vil kunne spare.

3

Vask sjældnere dit tøj, vask det på lavere temperatur og brug tørresnoren

Vaskemaskiner, opvaskemaskiner og tørretumblere bruger rigtigt meget strøm. Overvej derfor for eksempel at bære dit tøj en dag ekstra, før du smider det til vask. Sørg for at samle dit vasketøj, så du kan vaske større mængder ad gangen og dermed sjældnere. Overvej om det er muligt at vaske ved lavere temperatur. Sidst, men ikke mindst, brug altid eller delvist din tørresnor.

4

Kør langsommere

Træd knap så hårdt på speederen og spar penge. Prøv bare at køre 10-20 kilometer langsommere i timen på motorvejen og bemærk forskellen.

5

Kom af med standby-spild

Mange har altid deres tv, computer m.v. på standby, hvilket sætter sit præg på elforbruget. Sluk helt for disse, når du ikke bruger dem.

6

Anvend den billigste strøm

Elpriserne svinger hele tiden. En huskeregel er, at el er billigst, når solen skinner og vinden blæser. I et sådant vejr producerer solcellerne og vindmøllerne nemlig mest energi, hvilket gør elpriserne billigere. Elpriserne er gerne dyrest om aftenen, hvor de fleste bruger el. Ønsker du at få et overblik over priserne og bruge el, når den er billigst, så gå til SparEnergi.dk og planlæg dit forbrug.

STORT TILLYKKE MED FØDSELSDAGEN OLE SCHULTZ

Den 20. august blev Ole, gårdmand i Toftlund Andels Boligforening siden 2019, 60 år.

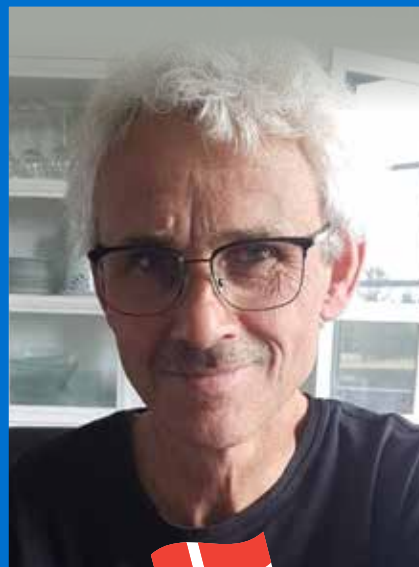
Ole er udlært landbrugsmaskinmekaniker, hvilket han har arbejdet med i over 30 år. Han er glad for sit job som gårdmand, hvor han særligt nyder, at han kan planlægge dagen selv og begå sig meget ude i naturområderne omkring boligafdelingerne.

Han er i øjeblikket i gang med at uddanne sig til ejendoms-servicetekniker, hvilken han afslutter til maj 2023.

– Det er aldrig for sent at prøve noget nyt, siger Ole.

Ole er gift med Eva og har tre voksne sønner samt tre børnebørn. Han bor på en lille landejendom nær Branderup, og i fritiden holder han af at tilbringe tid med familien, tage på tur i sommerhuset, gå på jagt og rode med gamle traktorer på værkstedet.

SALUS ønsker Ole alt det bedste.

VELKOMMEN TIL

Maria Sezer tiltrådte den 1. august som udlejningsmedarbejder og inspektørsekretær i Tønder, Toftlund og Skærbæk. Hun er uddannet lægesekretær og har bl.a. arbejdet i psykiatrien i Kbh., på Aabenraa Sygehus, i privat lægepraksis og hos Landbrugsstyrelsen.

Maria flyttede med sin kæreste og to børn fra Sjælland til Tønder, og hun er meget glad for byen, hvor hendes kæreste er fra. I fritiden tilbringer hun tid med familie, venner, hund, musik og film.

SALUS ønsker Maria god vind.

VELKOMMEN TIL

Birgitta Marquardt tiltrådte den 1. maj som sekretær hos SALUS. Hun kommer fra en lignende stilling i boligselskabet BoligSyd.

Igennem de sidste 14 år har hun beskæftiget sig med den almen boligsektor.

Birgitta bor i Aabenraa med kæresten Flemming.

Fritiden tilbringer hun med familie, gå- og cykelture i naturen, og så har hun altid gang i en spændende krimi.

SALUS ønsker Birgitta god vind.

VELKOMMEN TIL

Michael Nansen Petersen er 50 år, og han har været ti år i offshore, før han blev ejendomsservicetekniker hos Sønderborg Andelsboligforening.

Michael synes, at det er dejligt at lære nye områder og folk at kende i jobbet som ejendomsservicetekniker. Det er dog også lykket ham at fare lidt vild i områderne.

Derudover har han det godt med de afvekslende typer af opgaver, som jobbet består af.

- Jeg er blevet taget godt imod, tak, siger Michael.

SALUS ønsker Michael god vind.

KØBENHAVNEREN GITTE BLEV GODT MODTAGET AF FORMANDEN PÅ FRUELØKKE: NU LAVER HUN RAV I DEN I BESTYRELSEN

- Som helt ny og overhovedet ikke kendt her i byen er det bare en fornøjelse at møde en formand, der brænder for vores afdeling og har så meget overskud til at hjælpe sådan en københavnervener som mig. Om det så bare er et uforklarligt hul i græsplænen, eller man lige mangler en boremaskine, så er Aksel der med sin hjælp. Derfor synes jeg, at han skal anerkendes som Vores Nabo for den altid hjælpsomme mand, han er.

Sådan skrev Gitte Larsen til redaktionen for SALUS-Nyt. Og vi har kvitteret ved at overrække en buket blomster fra SALUS til Aksel Nielsen på Frueløkke i Aabenraa, som hermed er kåret til Vores Nabo, og ved samme lejlighed har Gitte fået en buket som tak for indstillingen. Alle beboere i organisationerne under SALUS kan indstille en nabo, som går en ekstra mil og gør afdelingen til et godt sted at bo.

I foråret 2020 flyttede Gitte ind i et af afdelingens 135 rækkehus på Høje Kolstrup. Det var lige mens den første coronabølge lammede landet. Hun kommer oprindeligt fra Ballerup, men havde i mellemtiden boet i Lyngby i halvandet år. Nu trængte hun til forandring og stod imellem at rykke til Odense, i nærheden af sønnen, eller tæt på datteren i Aabenraa. Hun bor såmænd nede ad vejen på Frueløkke.

- Jeg kunne godt bo begge steder, men jeg leger mere med min datter. Vi er kreative sammen og laver 3d-kort og den slags.

- Ja, hvis man står og skal til fest eller fødselsdag og mangler et kort, har Gitte altid et, griner Aksel.

Lost i Aabenraa

Selv om datteren bor i nærheden, syntes Gitte, at hun var lidt lost i Aabenraa:

- Jeg vidste hverken ud eller ind, og jeg havde jo forladt resten af min familie og mine venner, så jeg var nødt til at lære nogle at kende, forklarer Gitte.

Aksel Nielsen, som også er formand for afdelingen, var flink til at tage Gitte med rundt i området og vise, hvad der er af aktiviteter. Nu er hun blevet frivillig i værestedet Fuldræfferen, og hun har også meldt sig til Stafet for Livet på Høje Kolstrup først i september.

Men Aksel så også andre muligheder i Gitte: Efter blot halvanden måned kom hun med i afdelingsbestyrelsen. Der sad kun tre i forvejen.

- Jeg tænkte, at jeg skulle se at få lavet noget rav i den. Og det er da gået meget godt, griner Gitte.

Sammen med Aksel vil hun se, om hun kan få gang i nogle aktiviteter i fælleshuset til vinter.

- Og vi skal have fundet en dato til loppemarked, minder hun Aksel om.

Gitte har tidligere boet i almen bolig i 30 år i Ballerup, men da var hun ikke engageret i beboerdemokratiet. Dengang havde hun alt for travlt som frivillig i fodboldklubben, hvor hun blandt andet var træner.

- Jeg er faktisk blevet taget godt imod alle de steder, jeg er kommet hen hernede. Vi har altid meget sjov – de tager pis på mig – hende københavnervener, siger hun.

Afdeling rettet op

Aksel indskyder skælmisk, at man i afdelingen efter hans mening er gode til at rumme alle slags folk. Også hvis man har en anden kulturel baggrund, og

endda hvis man en Københavner. Han flyttede selv ind i afdelingen i foråret 2018, hvor han straks kom ind i afdelingsbestyrelsen, som dengang blev nydannet. Der var et underskud i afdelingen på 2,7 millioner kr., men siden er alle udgifter gransket nøje, og gælden er nu høvlet af. Det betyder, at der efterhånden kan blive plads til nogle af de aktiviteter, som bestyrelsen drømmer om at få op at stå i fælleshuset. Efter godt to år i afdelingen kom Aksel Nielsen også ind i hovedbestyrelsen for Aabenraa Andelsboligforening, hvor han har fået posten som næstformand, så beboerarbejdet fylder en del efterhånden.

- Det er en stor opgave, og det kræver, at min familie er indstillet på det, siger Aksel, der holder sin telefon åben og også indimellem får besøg af beboere, som banker på døren.

Aksel er meget opmærksom på, at det gælder om at få motiveret andre beboere til at tage en tårn med bestyrelsesarbejdet:

- Der er jo mange, som bor her bare for at bo og har en for travl hverdag med børn. Der er også mange enlige, som helst vil holde sig for sig selv. Men vi er nogle, der gerne vil samles, og vi hygger os.

INDSTIL DIN GODE NABO!

Et fast indslag i SALUS-Nyt er "Vores Nabo". Som beboer kan du indstille din nabo. Det behøver ikke at være beboeren lige ved siden af. Det kan være en eller flere i samme afdeling.

Både indstilleren og naboen modtager en flot buket blomster fra SALUS. Send din indstilling med nogle linjers begrundelse på mail til bladets redaktion: redaktion@salus-bolig.dk

Da Gitte Larsen flyttede fra hovedstaden til Frueløkke i Aabenraa i foråret 2020, hjalp afdelingsformand Aksel Nielsen hende med at finde sig til rette i området. Hun har derfor indstillet og fået kåret Aksel til Vores Nabo her i SALUS-Nyt.

SIDEN SIDST

TOUR DE STENBJERGPARKEN

Alle byens børn og unge var inviteret til en hyggelig aktivitets- og cykeldag som optakt til Tour de France-etapen, som gik fra Vejle til Sønderborg. Stenbjergparken er placeret tæt ved målstregen for cykelløbet, som fandt sted den 3. juli, hvilket bestemt var en motivationsfaktor.

-Det var en rigtig fin dag med god stemning og godt vejr, fortæller Doris Petersen fra afdelingsbestyrelsen i Stenbjergparken, der stod bag arrangementet i samarbejde med den boligsociale helhedsplan, Jobcenter Sønderborg, Kvindecafeen, Bydelsmødrene og projektet Baba – frivillige fædre med minoritetsbaggrund.

Før arrangementet rigtig gik i gang, var der mulighed for at få sin cykel repareret og pyntet med genbrugsmaterialer i et cykelværksted. Senere kunne

man blive pyntet med ansigtsmaling og fletninger, og man kunne lege i en hoppeborg, spille fodbold, spise mad fra forskellige kulturer, få slush-ice, og så var der cykelræs.

I cykelræset skulle man cykle 200 meter på tid, hvor man kunne vinde præmier doneret af lokale butikker, banker og uddannelsessteder.

43 børn deltog i cykelræset, og 25 børn var med i fodboldturneringen.

Deltagerne var aktive til Tour de Stenbjergparken.

AUX VÉLOS JØRGENSGÅRD

Søndag den 3. juli kørte Tour de France-feltet lige forbi Jørgensgård i Sønderborg, og beboerne havde sørget for, at cykelryttere og seere fik noget farverigt land art at se.

Fire store cykeltrøjer klippet af stof i gult, grønt, og hvidt med røde prikker blev mandagen inden touren klippet og klargjort. Disse kunne ses fra luften, da de var placeret omkring afdelingens flagstang. Å æ cykel og Aux vélos (på cyklen) stod der skrevet på asfalten tæt ved flagstangen samt ved indkørslen til Jørgensgård med kridtspray.

Jørgensgård var nemlig en del af Aux vélos, Sydjylland, som var et projekt, der stod for fælles land art for alle langs ruten for 3. etape af Tour de France 2022 - fra Vejle til Sønderborg.

Beboerne lavede også bannere, som kunne ses langs områdets areal ud mod Borgmester Andersens Vej. De skar Tour de France-logoet og cykler ud i pap og sprayede motiverne på trøjer og bannere.

Mandagens kreative resultater var nøje planlagt. Initiativtagerne Heidi Kjeldgaard og Ditte Rytoft havde nemlig medbragt opgaveoversigter og handlet materialer i ugerne op til forberedelsesarrangementet. Desuden havde de lavet en aftale om, at en drone

skulle flyve over Jørgensgård på dagen for land arten, så der er varige minder for Tour de France, Jørgensgård og deres kunstneriske indsats.

Tour de France-superfan Charlotte Ernst Andersson var især begejstret for hele Tour de France-begivenheden. Hun har altid fulgt med i touren, så hun havde forberedt sig på alle parametre til søndagens etape. Hun planlagde at sidde i sin transportable pavillon direkte ud til vejen. Hun medbragte en trækvogn med vin og en gul and, og så var hun iført sin gule T-shirt, gule kasket, gule cykeløreringe og gule Tour de France-nøglebånd. Derudover havde hun bragt touren helt ind til sit madbord og købt en gul pizzaskærer formet som et cykelhjul.

- Jeg er vild med Jørgen Leth, og ham savner jeg. Men jeg ser Tour de France hvert år, og jeg glæder mig sådan til at se det live! Sagde Charlotte Ernst Andersson en uges tid inden etapen.

Beboerne i Jørgensgård var i det kreative hjørne i dagene op til, at Tour de France-feltet kom til Sønderborg.

Selvom begejstringen for Tour de France var stor, så var der noget andet, som fyldte en hel del for flere af beboerne – og det var fællesskabet.

Flere mente, at det fedeste ved deltagelsen i Aux vélos-projektet var, at man var fælles om det. Det bragte beboerne i afdelingen tættere sammen, og den gode stemning spredtes.

- Jørgensgård – her er plads til alle, sagde Heidi Kjeldgaard og Ditte Rytøft på vegne af beboerne i Jørgensgård på den kreative forberedelsesdag.

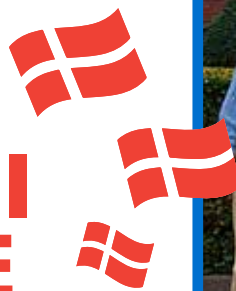
Under hele forberedelsesbegivenheden talte folket på Jørgensgård ivrigt om cykelløbet søndag. Der blev tjekket op på tider, pynt, personlige planer og andre fællesskabsbegivenheder for dagen.

Der var blandt andet et streetfoodmarked med stor-skærm, gøgl og anden sjov og ballade tværs over vejen for Jørgensgård. Deltagerne i Jørgensgårds Aux vélos-projekt roste hinandens arbejde, smilte, grinte og værdsatte hinandens input. Det var tydeligt at se, at der er et unikt bånd mellem dem.

Da dagen kom, blev det da også til et brag af en Tour de France-fest i Jørgensgård, da det festlige og farverige optog samt selve feltet bevægede sig lige forbi.

Fra folket i afdelingen lyder det, at der ganske enkelt var en fantastisk folkefest på stedet. Det var en dag, som man aldrig glemmer.

4 X 25-ÅRS JUBILÆUM I PEERLØKKE

Der blev lykønsket, flaget og fejret, da Margit Christensen, Gunnar Müller, Birthe Schmidt og Christian Schmidt havde 25-års jubilæum som beboere i afdelingen den 1. juli.

Klokken 8.30 stod en række beboere i Peerløkke, afdeling 33 i Gråsten Andelsboligforening, klar til at fejre de fire 25-års-jubilærer omkring flagstangen på fællesarealet. Flaget blev hejst, og dagens fejring blev skudt i gang.

Forsamlingen fortsatte hen til et hvidt partytelt pyn- tet fint med flag, servietter og farverige blomster- buketter. Morgenmaden var serveret. Deltagerne kunne nyde de sprøde rundstykker, som brugsfor- eningen havde sponsoreret, det lækre pålæg og den morgenopkvikkende kaffe.

Bent Alnor overrækker jubilæarerne deres gaver.

Snakken gik i teltet. Kan I huske dengang? Ja, det kan vi godt. Sådan lød snakken blandt nye og gamle beboere. Historier blev fortalt.

- Vi har set alt blive bygget herude. De huse, vi bor i, var de første, der blev bygget. Inden da var det mar- ker det hele, sagde Gunnar.

Gunnar, Birthe og Christian er alle født og opvokset i Sønderjylland i områderne omkring Sottrup, mens Margit er født på Bornholm, men det meste af sit liv har boet i Sønderjylland.

Da folket efterhånden havde tygget af munden, blev det tid til en lille én. Inden da var det dog tid til ga- veoverrækkelse. Bent Alnor overrakte gaverne, og de glade jubilærer pakkede dem op. Chokolade!

- Tusinde tak for gaven. Sådan er det dejligt at have gode naboer, sagde Birthe.

Duften af kaffe og en dansk fugtig sommermorgen samt lyden af latter berigede morgensammenkom- sten og gjorde aftenens fest endnu mere indbyden- de. Da jubilæarerne blev spurgt ind til deres 25 år på bopælen, lyste begejstringen ud af deres øjne.

- Vi har sådan et skønt sammenhold. Sammenhol- det er det vigtigste. Vi holder sankthans sammen, vi holder eftermiddagskaffearrangementer sammen og meget andet. Vi vil gerne bo her, så længe vi kan, sagde Birthe.

- Det kan I så godt få lov til, sagde Gunnar med et smil.

Klokken 18 skulle der være festmiddag. Det var no- get, som alle så frem til. Der skulle serveres vildsvin med tilbehør, øl og vin. Der kom også til at være god musik, og så måtte tiden vise, hvad der ellers kom til at ske af skæg og ballade.

SKÆGKRÆ – DEN NYE PLAGER I BOLIGEN

Skægkræ opholder sig ofte i store horder, de elsker varme boliger, de har en levetid på omkring syv år, og de lægger omkring 150 æg på den tid.

SALUS arbejder løbende på at udvikle og forbedre kompetencer blandt de ansatte til gavn for beboere.

Den 18. maj deltog ejendomsfunktionærer og inspektør i Aabenraa Andelsboligforening samt driftschef og teknisk chef ved SALUS i et fællesmøde,

hvor dagsordenen lød på et indslag fra skadeserviceudbyderen SSG om skadedyrsbekæmpelse.

Foredragsholderen, Peter Madsen, formidlede mange lærerige budskaber både til boligforeningens personale og beboere.

Deltagerne på fællesmødet lytter til foredraget om bl.a. skægkræ.

Sådan genkender du skægkræ

Skægkræ er i familie med sølvfisk, og så er de skadedyr, der kan være svære at slippe af med.

De er større end sølvfisken, formerer sig hurtigere og kan leve overalt. De har en lys brunlig krop og tre haletråde. Derudover kan de blive op til 2 cm lange og lave skade på bøger, malerier, tapet, møbler m.v. Skægkræ er lyssky.

Skægkræ

Sølvfisk

På trods af, at de kan leve overalt, findes de oftest på lune, tørre og mørke steder som i vasketøjskurven, bogreoler, køkkenskabe m.v.

De små bæster, som de er i starten af deres levetid, kan finde vej ind gennem de mindste sprækker i boligen, hvilket gør det svært at slå dem helt ned.

Disse skadedyrs livret er mel, sukker, brødkrummer, gryn, papir, tapet og lignende ting. Derudover har de kannibalistiske tendenser og æder af døde skægkræ.

Opdager man skægkræ i sin bolig, er det vigtigt at handle hurtigt og bekæmpe dem straks, da den kan ødelægge boligen og inventaret i hjemmet.

Som almen lejer er man forpligtet til at holde sin bolig sund. Skulle der flytte skadedyr ind, har man som lejer pligt til at få bugt med dem. Kontakt din boligorganisation, da skægkræ skal bekæmpes af en professionel skadedyrsbekæmper med korrekt gift. Der skal muligvis flere behandlinger til, men giften er ikke skadelig for kæledyr eller mennesker.

Kan man ikke slippe af med dem og informerer man ikke boligorganisationen, kan man blive erstatningsansvarlig for en del af udgifterne til skadedyrsbekæmpelse.

RÅD FRA SOS-SKADEDYR

Sænk luftfugtigheden

Skægkræ foretrækker tørre områder, men når luftfugtigheden kommer under 50 procent, så forværrer man deres livsbetingelser.

Luft ud

Husk masser af udluftning og på alle tider af døgnet.

Smid skrald ud

Husk at gå ned med fyldte skraldeposer.

Støvsug og gør rent

Skægkræ æder fødevarer og tiltrækkes af krummer og tørvarer. Sørg for, at køkkenet er rensat for melrester, gryn m.v.

Minimer adgang til føde

Emballér madvarer i lufttætte beholdere.

For sent?

Skil dig af med alt

Opdager du skægkræ i køkkenet, skal du skille dig af med dine madvarer hurtigst muligt og rengøre alle skuffer, skabe og hylder.

Jo før jo bedre

Ser du skægkræ, skal de bekæmpes hurtigst muligt.

Kontakt din boligorganisation med det samme for råd og vejledning og gå selv i gang med at bekæmpe dem.

SALUS-NYT UDDELER SPØRGESKEMA

Udover at have modtaget beboerbladet SALUS-Nyt, har du denne gang også modtaget et spørgeskema. Det stiller spørgsmålet: Hvad gør du, når du modtager SALUS-Nyt i din postkasse?

Vi stiller dette spørgsmål, da vi hos SALUS er interesserede i at vide, hvor mange og hvilken type læsere, vi har af SALUS-Nyt. Det er vi, fordi vi er i gang med at se på beboerbladets udviklingsmuligheder. Vi opfordrer derfor alle til at indsende deres besvarelse, som vil være anonym.

Du kan besvare spørgsmålet i det omdelte spørgeskema og aflevere det på dit områdekontor. Adressen finder du i selve spørgeskemabrevet. Ønsker du i stedet at besvare det digitalt, så kan du anvende

den QR-kode, som du finder på spørgeskemabrevet, hvorefter du kan smide det ud.

Spørgeskemaet bedes besvaret og indsendt senest den 23. september kl. 12.00.

Vi vil værdsætte din besvarelse.

Husk også, at du altid kan kontakte redaktionsudvalgsmedlemmet, der repræsenterer din boligorganisation, hvis du har ønsker til beboerbladet. Du finder en oversigt over dem forrest i bladet.

PRAKTISKE OPLYSNINGER FINDER DU OGSÅ PÅ HJEMMESIDEN

Kontaktoplysninger til beboerne

I tider hvor kommunikationen i høj grad foregår elektronisk, kan du finde de fleste oplysninger på boligorganisationernes fælles hjemmeside www.salus-bolig.dk. For yderligere at holde dig opdateret, kan du følge SALUS på

 SALUS Boligadministration

 [salus_boligadministration](https://www.instagram.com/salus_boligadministration)

 Salus Boligadministration

På denne side kan du se, hvor du fysisk kan møde op og tale med en medarbejder, og du kan se telefon- og kontoråbningstiderne.

BOLIG I SØNDERBORG KOMMUNE:

Boligselskabet Danbo:

Kontor: Storegade 74 F, 6430 Nordborg
post@danbobolig.dk • Tlf. 74 45 17 18
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 74 45 03 12.

Gråsten Andelsboligforening:

Kontor: Ahlefeldvej 1, 6300 Gråsten.
admin@graasten-bolig.dk • Tlf. 74 65 30 10
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 44 54 37 44.

Sønderborg Andelsboligforening:

Kontor: Bygtoften 2, 6400 Sønderborg.
sab@sab-bolig.net • Tlf. 73 12 34 34.
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 72 28 28 19.

BOLIG I AABENRAA KOMMUNE:

Aabenraa Andelsboligforening:

Kontor: Humlehaven 4, 6200 Aabenraa.
post@aaab.dk • Tlf. 73 45 65 50
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 44 54 37 45.

Kolstrup Boligforening:

Kontor: Humlehaven 4, 6200 Aabenraa
post@kolsbo.dk • Tlf. 73 45 65 50.
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 44 54 37 43.

BOLIG I TØNDER KOMMUNE:

Toftlund Andels Boligforening:

Kontor: Nørremarksvej 18A, 6270 Tønder
info@toftlundab.dk • Tlf. 74 83 20 92.
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 44 54 37 47.

Skærbæk Boligforening:

Kontor: Nørremarksvej 18A, 6270 Tønder
post@skaerbaek-bolig.dk • Tlf. 74 75 17 71
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 74 75 13 13

Tønder Andelsboligforening:

Kontor: Nørremarksvej 18A, 6270 Tønder
tonder@salus-bolig.dk • Tlf. 74 72 32 19
I en akut situation uden for kontortid kan du ringe til:
tlf. 73 45 64 99

TLF.- OG ÅBNINGSTID

Sønderborg Andelsboligforening, Aabenraa Andelsboligforening, Kolstrup Boligforening og Boligselskabet Danbo på adressen Bygtoften 2, 6400 Sønderborg

(tlf. og personlig henvendelse):

Mandag-tirsdag: 10.00-14.00

Torsdag: 10.00-17.00

Fredag: 10.00-12.00

Tønder Andelsboligforening, Toftlund Andels Boligforening og Skærbæk Boligforening på adressen Nørremarksvej 18A, 6270 Tønder

(tlf. og personlig henvendelse):

Mandag-tirsdag: 10.00-14.00

Torsdag: 10.00-17.00

Fredag: 10.00-12.00

Gråsten Andelsboligforening

(tlf.):

Mandag-fredag: 09.00-12.00 og torsdag: 15.00-17.00

(personlig henvendelse):

Mandag-onsdag: 09.00-12.00 og torsdag: 15.00-17.00

Boligselskabet Danbo

på adressen Storegade 74F, 6430 Nordborg

(personlig henvendelse):

Torsdag: 10.00-12.00 og 13.00-17.00

For telefontider, se under adressen Bygtoften 2, 6400 Sønderborg.

Aabenraa Andelsboligforening og Kolstrup Boligforening

på adressen Humlehaven 4, 6200 Aabenraa

(personlig henvendelse):

Mandag-tirsdag: 10.00-12.00

Torsdag-fredag: 10.00-12.00

For telefontider, se under adressen Bygtoften 2, 6400 Sønderborg

SALUS' hovedkontor

på Egevej 9, 6200 Aabenraa (tlf. og personlig henvendelse):

Mandag-tirsdag: 10.00-14.00

Torsdag: 10.00-17.00

Fredag: 10.00-12.00